

2025-09-09

R 45.25
Till Saco

Remissvar Statskontorets rapport - Förbättrad kontroll och uppföljning av privata utförare i kommuner och regioner

Fysioterapeuterna tackar för möjlighet att lämna synpunkter. Vi har avgränsat synpunkter till de delar som tar upp fysioterapeuter verksamma på den nationella taxan, dvs. lagen (1993:1652) om ersättning för fysioterapi (LOF).

Allmänt om rapporten

Fysioterapeuterna har tagit del av Statskontorets analys om kommunallagen behöver ändras och om det behövs andra åtgärder för att förstärka kommunsektorns kontroll och uppföljning i syfte att motverka välfärdsbrottslighet, oseriösa aktörer och korruption. Vi har inte några specifika kommentarer till förslagen. Fysioterapeuterna anser dock att vissa resonemang behöver fördjupas och balanseras med ytterligare perspektiv i några av de avsnitt som rör LOF.

Kap 1.2 Statskontorets slutsatser

1.2.7 Nytt regelverk riskerar att försämra kontrollen av välfärdsbrott

Kommunernas och regionernas program med mål och riktlinjer för privata utförare ska också omfatta kontroll och uppföljning av verksamheter i egen regi, motiveringen till lagändringen från 2024 är att det ska råda likvärdiga villkor för kommunala och privata utförare av verksamheter. Statskontoret anser att kommunerna och regionerna trots ändringen har anledning att i olika sammanhang anpassa kontrollen och uppföljningen utifrån verksamhetens driftsform. Statskontoret framhåller att överlåta verksamhet i privat drift innebär att överföra offentliga medel till enskilda, vilket kan medföra risker för verksamheten och bedömer att lagändringen riskerar att osynliggöra de kontrollbehov som är unika för privata utförare, exempelvis att kontrollera att företaget har betalt sina skatter.

Fysioterapeuterna vill i detta sammanhang påtala vikten av att fysioterapeuter verksamma enligt LOF även ges likvärdiga förutsättningar för verksamheten som övriga utförare med offentlig finansiering och som de verksamheter som drivs i regionernas egen regi, något som inte sker idag.

1.2.8 Kommuner och regioner behöver tillgång till mer information för att kunna göra effektiva kontroller

Statskontoret har identifierat visst behov av information för att förbättra kommuners och regioners arbete för att motverka välfärdsbrott, bl a patientdata och journaler i kontrollsyfte för de verksamheter som regionerna är huvudmän för.

Fysioterapeuterna har ingen invändning under förutsättning att patientens integritet värnas. Av LOF framgår att fysioterapeuten på begäran av regionen ska lämna upplysningar och visa upp (ej lämna ut) patientjournal samt övrigt material som rör behandling av en patient och som behövs för kontroll av begärd fysioterapiersättning. Av förarbetena framgår att tanken på regleringen inte var att landstingen skulle ha rutinmässig tillgång till journalerna utan endast i fall då landstinget har skäl att misstänka oegentligheter (prop. 2008/09: 64, s. 61).

1.2.9 Ansvaret är stort och möjligheterna till kontroll och uppföljning är ibland små

Statskontoret lyfter fram att det finns verksamheter där kommunen eller regionen inte skriver några egna avtal med privata utförare, eller där de inte kan påverka villkoren i de avtal som de ingår. Statskontoret nämner bl a den nationella taxan. Statskontoret konstaterar att möjligheterna till kontroll, uppföljning och åtgärder i praktiken är små inom dessa områden och att "Detta framstår som särskilt allvarligt eftersom det tycks förekomma mycket oegentligheter inom just dessa verksamhetsområden."

Fysioterapeuterna anser att det är anmärkningsvärt att kritik uttrycks i så svepande ordalag och utan att referenser anges till "...det tycks förekomma mycket oegentligheter". Se våra synpunkter nedan under 4.4.4.

Det borde utredas om taxans konstruktion med långa avtalstider och kontinuitet kan vara en motvikt till välfärdsbrottslighet.

Kap 4.4 Kommuner och regioner upplever att det finns flera hinder i arbetet mot välfärdsbrott

4.4.4 Regionerna har specifika utmaningar i kontroll- och uppföljningsarbetet

Statskontoret framhåller att för vissa köp från privata utförare kan regionen inte reglera villkoren för köpet genom avtal och att det exempelvis gäller vård inom nationella taxan. Statskontoret skriver vidare att när det gäller vård som sker inom ramen för bl a LOF beskriver företrädare för regioner att möjligheterna att

kontrollera och upptäcka välfärdsbrott är små och att de anser att systemet för med sig risker för oegentligheter. Regionerna kan anmäla brister till IVO men har små möjligheter att säga upp avtalet med vårdgivaren. Den enda grunden för att sluta betala ut ersättning är om vårdgivaren inte uppfyller lagkravet på att bedriva sin verksamhet på heltid.

Fysioterapeuterna vill inledningsvis framhålla att nationella taxan är ett samlingsbegrepp för lagen (1993:1652) om ersättning för fysioterapi (LOF) och tillhörande förordning. Som huvudregel lämnas ersättning enbart till den som har ett samverkansavtal med regionen. När regioner beslutar att ingå ett samverkansavtal ska villkoren som regleras i LOF tillämpas. Om andra villkor tillämpas är avtalet i stället att betrakta som ett vårdavtal. Samverkansavtalen gäller tillsvidare och saknar borte gräns. Det innebär att så länge som lagen är i kraft så kan en etablering endast upphöra genom en överlåtelse eller genom att fysioterapeuten går i pension, avlider, förlorar sin legitimation eller på annat sätt avslutar verksamheten.

Fysioterapeuterna välkomnar granskningar. Av 25 § LOF framgår också att en fysioterapeut som begär fysioterapiersättning ska medverka till att den egna verksamheten kan följas upp och utvärderas. För fysioterapeuter behövs en fortsatt utveckling av kvalitetsindikatorer för god vård. Med fördel kan dessa vara nationella och följa kunskapsstyrningens riktlinjer.

Statskontoret återger den kritik som finns från regionerna men beskriver inte den ordning som uppstått där vissa regioner börjat använda sig av så kallade avregistreringsbeslut som ett sätt att avveckla oönskade etableringar. Då besluten inte kan överklagas eller laglighetsprövas i förvaltningsrätten har detta skapat en besvärlig situation för berörda vårdgivare.¹

Fysioterapeuterna menar att Statskontoret borde synliggjort den situation denna ordning skapat för vårdgivarna på taxan, och att det är viktigt att balansera regionens syn med vårdgivares syn för en konstruktiv utveckling av systemet.

¹ Detta framgår även av *Uppdrag att möjliggöra bättre tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet genom främjande av etablering i glesbygd (Ds 2023:23)* som även Statskontoret refererar till.

Med vänlig hälsning

Cecilia Winberg

Ordförande